

Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук

КУРС «ЕТИКА ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

В ОСВІТІ І НАУЦІ»

ЛЕКЦІЯ: ПОРУШЕННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ

ДОБРОЧЕСНОСТІ

План

1. Шляхи запобігання та боротьби з академічною недоброчесністю на індивідуальному, інституційному та національному рівнях.
2. Розвиток академічної культури та доброчесності у кожного здобувача.
3. Підвищення рівня академічної грамотності та навичок самостійної роботи.
4. Формування відповідального ставлення до власних досліджень та академічних робіт.
5. Створення умов для розвитку критичного мислення та аналітичних здібностей.

1. Шляхи запобігання та боротьби з академічною недоброчесністю на індивідуальному, інституційному та національному рівнях

Академічна недоброчесність є серйозною проблемою, яка підриває якість освіти та наукових досліджень, а також негативно впливає на розвиток суспільства. Вона проявляється в різних формах, таких як плагіат, фальсифікація даних, списування, шахрайство та інші. Боротьба з академічною недоброчесністю потребує комплексного підходу, який включає в себе дії на індивідуальному, інституційному та національному рівнях.

Індивідуальний рівень

На індивідуальному рівні кожен здобувач освіти та науковець повинен усвідомлювати свою відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності. Важливо розвивати академічну культуру та доброчесність у себе,

підвищувати рівень академічної грамотності та навичок самостійної роботи, формувати відповідальне ставлення до власних досліджень та академічних робіт.

Шляхи запобігання та боротьби:

- Розвиток академічної культури та доброчесності:
 - Усвідомлення важливості академічної доброчесності для успішної наукової діяльності та розвитку суспільства.
 - Формування відповідального ставлення до власних досліджень та академічних робіт.
 - Розвиток критичного мислення та аналітичних здібностей.
- Підвищення рівня академічної грамотності та навичок самостійної роботи:
 - Ознайомлення з основними видами академічної недоброчесності та їхніми наслідками.
 - Навчання правилам цитування та оформлення посилань.
 - Опанування методами самостійного пошуку та обробки інформації.
- Формування відповідального ставлення до власних досліджень та академічних робіт:
 - Дотримання принципів чесності, об'єктивності та сумлінності у науковій діяльності.
 - Уникнення плагіату, фальсифікації даних та інших форм академічної недоброчесності.
 - Готовність нести відповідальність за власні дії.

Інституційний рівень

На інституційному рівні університети та інші навчальні заклади повинні створювати умови для формування та підтримки культури академічної доброчесності. Важливо розробити та впровадити ефективну систему контролю за дотриманням академічної доброчесності, розробити кодекси академічної честі

та етичні норми, організовувати навчальні заходи з питань академічної доброчесності для студентів та викладачів.

Шляхи запобігання та боротьби:

- Створення та впровадження ефективної системи контролю за дотриманням академічної доброчесності:
 - Розробка чітких правил та процедур щодо запобігання та боротьби з академічною недоброчесністю.
 - Створення комісій з питань академічної доброчесності для розгляду випадків порушення академічної доброчесності.
 - Забезпечення незалежності та об'єктивності роботи комісій.
- Розробка та впровадження кодексів академічної честі та етичних норм:
 - Визначення основних принципів академічної доброчесності.
 - Встановлення правил поведінки для студентів та викладачів.
 - Ознайомлення всіх членів академічної спільноти з кодексом академічної честі та етичними нормами.
- Організація навчальних заходів з питань академічної доброчесності для студентів та викладачів:
 - Проведення лекцій, семінарів та тренінгів з питань академічної доброчесності.
 - Розробка навчальних матеріалів з питань академічної доброчесності.
 - Забезпечення доступу студентів та викладачів до інформації про академічну доброчесність.

Національний рівень

На національному рівні держава повинна створювати умови для формування та підтримки культури академічної доброчесності в суспільстві. Важливо удосконалювати законодавство у сфері академічної доброчесності, створювати

національну систему забезпечення якості освіти та наукових досліджень, підтримувати та розвивати міжнародне співробітництво у сфері академічної доброчесності.

Шляхи запобігання та боротьби:

- Удосконалення законодавства у сфері академічної доброчесності:
 - Розробка та прийняття законів, що регулюють питання академічної доброчесності.
 - Встановлення відповідальності за порушення академічної доброчесності.
 - Забезпечення виконання законодавства у сфері академічної доброчесності.
- Створення національної системи забезпечення якості освіти та наукових досліджень:
 - Розробка критеріїв оцінювання якості освіти та наукових досліджень.
 - Створення незалежних органів з питань забезпечення якості освіти та наукових досліджень.
 - Забезпечення прозорості та об'єктивності оцінювання якості освіти та наукових досліджень.
- Підтримка та розвиток міжнародного співробітництва у сфері академічної доброчесності:
 - Участь у міжнародних програмах з питань академічної доброчесності.
 - Обмін досвідом та кращими практиками з іншими країнами у сфері академічної доброчесності.
 - Сприяння поширенню культури академічної доброчесності у світі.

Боротьба з академічною недоброчесністю є важливим завданням, яке потребує спільних зусиль на індивідуальному, інституційному та національному

рівнях. Тільки таким чином ми зможемо забезпечити якість освіти та наукових досліджень, а також сприяти розвитку суспільства.

2. Розвиток академічної культури та доброчесності у кожного здобувача

Академічна доброчесність є фундаментом якісної освіти та успішної наукової діяльності. Вона базується на чесності, відповідальності, повазі до інтелектуальної власності та інших етичних принципах. Розвиток академічної культури та доброчесності у кожного здобувача є запорукою формування висококваліфікованих фахівців, здатних генерувати нові знання та сприяти розвитку суспільства.

Значення академічної доброчесності для здобувачів

- Формування професійної етики: Академічна доброчесність є основою для формування професійної етики, яка є необхідною для успішної діяльності в будь-якій сфері.
- Підвищення якості освіти: Дотримання принципів академічної доброчесності сприяє підвищенню якості освіти, оскільки забезпечує достовірність та об'єктивність оцінювання знань.
- Розвиток наукової культури: Академічна доброчесність є необхідною умовою для розвитку наукової культури, оскільки забезпечує чесність та прозорість наукових досліджень.
- Зміцнення репутації: Дотримання принципів академічної доброчесності сприяє зміцненню репутації здобувача як чесної та відповідальної людини.

Шляхи розвитку академічної культури та доброчесності у здобувачів

- Освітні програми: Включення до навчальних планів курсів з академічної доброчесності, які б ознайомлювали здобувачів з основними принципами

та цінностями академічної доброчесності, а також з методами запобігання академічній недоброчесності.

- **Практичні завдання:** Виконання практичних завдань, які б сприяли розвитку навичок академічної доброчесності, таких як правильне оформлення цитат та посилань, уникнення плагіату та фальсифікації даних.
- **Виховна робота:** Проведення виховних заходів, спрямованих на формування у здобувачів відповідального ставлення до навчання та наукової діяльності, а також на розвиток поваги до інтелектуальної власності.
- **Створення сприятливого середовища:** Створення в навчальному закладі атмосфери, яка б сприяла дотриманню принципів академічної доброчесності, а також забезпечувала підтримку та допомогу здобувачам у разі виникнення проблем.
- **Самоосвіта:** Самостійне вивчення питань академічної доброчесності, ознайомлення з кращими практиками та етичними нормами, а також розвиток критичного мислення та аналітичних здібностей.

Роль здобувачів у розвитку академічної культури та доброчесності

- **Особиста відповідальність:** Кожен здобувач несе особисту відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності у своїй навчальній та науковій діяльності.
- **Активна участь:** Здобувачі можуть брати активну участь у розвитку академічної культури та доброчесності, виступаючи з ініціативами щодо вдосконалення навчальних програм, організації заходів з академічної доброчесності, а також поширюючи інформацію про академічну доброчесність серед своїх колег.
- **Приклад:** Здобувачі можуть бути прикладом для інших, демонструючи своїм ставленням до навчання та наукової діяльності високі стандарти академічної доброчесності.

Розвиток академічної культури та доброчесності є важливим завданням, яке потребує спільних зусиль здобувачів, викладачів та адміністрації навчальних закладів. Тільки таким чином ми зможемо забезпечити якісну освіту та успішну наукову діяльність, а також сприяти розвитку суспільства.

3. Підвищення рівня академічної грамотності та навичок самостійної роботи

Академічна грамотність та навички самостійної роботи є ключовими компонентами успішного навчання та наукової діяльності. Вони дозволяють здобувачам ефективно засвоювати знання, критично мислити, проводити власні дослідження та презентувати їх результати. Розвиток цих навичок є важливим завданням для кожного, хто прагне досягти успіху в академічному середовищі.

Значення академічної грамотності та навичок самостійної роботи

- Ефективне навчання: Академічна грамотність дозволяє здобувачам розуміти складні тексти, аналізувати інформацію та робити власні висновки. Навички самостійної роботи допомагають організувати навчальний процес, знаходити необхідні ресурси та ефективно використовувати час.
- Успішна наукова діяльність: Академічна грамотність є необхідною умовою для проведення якісних наукових досліджень. Навички самостійної роботи дозволяють науковцям самостійно визначати напрями досліджень, розробляти методики, аналізувати дані та публікувати результати.
- Професійний розвиток: Академічна грамотність та навички самостійної роботи є важливими для успішної кар'єри в будь-якій сфері діяльності. Вони дозволяють фахівцям швидко адаптуватися до нових умов, вирішувати складні завдання та постійно розвиватися.

Шляхи підвищення рівня академічної грамотності

- Робота з текстами:

- Читання: Регулярне читання наукової літератури, статей, монографій, підручників.
- Аналіз: Розбір текстів на складові частини, виділення ключових ідей, встановлення логічних зв'язків між ними.
- Конспектування: Стислий запис основних положень тексту, формування власного розуміння прочитаного.
- Рецензування: Критична оцінка текстів, виявлення сильних та слабких сторін, формулювання власної позиції.
- Робота з інформацією:
 - Пошук: Використання різних джерел інформації, таких як бібліотеки, бази даних, Інтернет.
 - Оцінка: Критична оцінка достовірності та актуальності інформації.
 - Систематизація: Організація інформації, створення власних баз даних.
 - Використання: Ефективне використання інформації для вирішення навчальних та наукових завдань.
- Розвиток мовлення:
 - Письмо: Регулярне виконання письмових робіт, таких як есе, реферати, курсові роботи.
 - Говоріння: Участь у дискусіях, презентаціях, конференціях.
 - Слухання: Уважне слухання лекцій, доповідей, презентацій.
 - Читання: Читання текстів вголос для розвитку дикції та інтонації.

Шляхи розвитку навичок самостійної роботи

- Планування:
 - Визначення цілей та завдань.
 - Складання плану роботи.

- Розподіл часу.
- Організація:
 - Створення комфортного робочого місця.
 - Підготовка необхідних матеріалів та інструментів.
 - Використання ефективних методів роботи.
- Мотивація:
 - Визначення власних інтересів та потреб.
 - Постановка досяжних цілей.
 - Пошук підтримки та заохочення.
- Контроль:
 - Регулярна перевірка виконання завдань.
 - Оцінка результатів.
 - Внесення коректив у план роботи.

Роль здобувачів у підвищенні рівня академічної грамотності та навичок самостійної роботи

- Активна участь: Здобувачі повинні активно брати участь у навчальному процесі, ставити питання, висловлювати власну думку, брати участь у дискусіях.
- Самостійність: Здобувачі повинні прагнути до самостійного навчання, не боятися помилок, вчитися на власному досвіді.
- Відповідальність: Здобувачі повинні нести відповідальність за власне навчання, дотримуватися термінів виконання завдань, виконувати роботи якісно та своєчасно.

Підвищення рівня академічної грамотності та навичок самостійної роботи є важливим завданням для кожного здобувача. Розвиток цих навичок сприяє успішному навчанню, науковій діяльності та професійному зростанню.

4. Формування відповідального ставлення до власних досліджень та академічних робіт

Відповідальне ставлення до власних досліджень та академічних робіт є наріжним каменем академічної доброчесності та запорукою успішного навчання й наукової діяльності. Воно передбачає чесне та сумлінне виконання всіх видів робіт, дотримання етичних принципів, повагу до інтелектуальної власності та готовність нести відповідальність за результати своєї праці.

Значення відповідального ставлення до досліджень та академічних робіт

- **Якість освіти:** Відповідальне ставлення до навчання сприяє підвищенню якості освіти, оскільки забезпечує достовірність та об'єктивність оцінювання знань.
- **Розвиток науки:** Відповідальне ставлення до наукових досліджень є необхідною умовою для розвитку науки, оскільки забезпечує чесність та прозорість досліджень, а також сприяє отриманню достовірних та значущих результатів.
- **Професійна етика:** Відповідальне ставлення до академічних робіт є основою для формування професійної етики, яка є необхідною для успішної діяльності в будь-якій сфері.
- **Репутація:** Відповідальне ставлення до власних досліджень та академічних робіт сприяє зміцненню репутації здобувача як чесної та відповідальної людини.

Шляхи формування відповідального ставлення до досліджень та академічних робіт

- **Освітні програми:** Включення до навчальних планів курсів з академічної доброчесності, які б ознайомлювали здобувачів з основними принципами та цінностями академічної доброчесності, а також з методами запобігання академічній недоброчесності.

- **Практичні завдання:** Виконання практичних завдань, які б сприяли розвитку навичок академічної доброчесності, таких як правильне оформлення цитат та посилань, уникнення плагіату та фальсифікації даних.
- **Виховна робота:** Проведення виховних заходів, спрямованих на формування у здобувачів відповідального ставлення до навчання та наукової діяльності, а також на розвиток поваги до інтелектуальної власності.
- **Створення сприятливого середовища:** Створення в навчальному закладі атмосфери, яка б сприяла дотриманню принципів академічної доброчесності, а також забезпечувала підтримку та допомогу здобувачам у разі виникнення проблем.
- **Самоосвіта:** Самостійне вивчення питань академічної доброчесності, ознайомлення з кращими практиками та етичними нормами, а також розвиток критичного мислення та аналітичних здібностей.

Роль здобувачів у формуванні відповідального ставлення до досліджень та академічних робіт

- **Особиста відповідальність:** Кожен здобувач несе особисту відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності у своїй навчальній та науковій діяльності.
- **Активна участь:** Здобувачі можуть брати активну участь у формуванні відповідального ставлення до досліджень та академічних робіт, виступаючи з ініціативами щодо вдосконалення навчальних програм, організації заходів з академічної доброчесності, а також поширюючи інформацію про академічну доброчесність серед своїх колег.
- **Приклад:** Здобувачі можуть бути прикладом для інших, демонструючи своїм ставленням до навчання та наукової діяльності високі стандарти академічної доброчесності.

Формування відповідального ставлення до власних досліджень та академічних робіт є важливим завданням, яке потребує спільних зусиль здобувачів, викладачів та адміністрації навчальних закладів. Тільки таким чином ми зможемо забезпечити якісну освіту та успішну наукову діяльність, а також сприяти розвитку суспільства.

5. Створення умов для розвитку критичного мислення та аналітичних здібностей

Критичне мислення та аналітичні здібності є ключовими компетентностями сучасної людини, особливо для здобувачів вищої освіти та науковців. Вони дозволяють не просто засвоювати інформацію, а й осмислювати її, генерувати власні ідеї, розв'язувати складні проблеми та ефективно діяти в умовах інформаційного суспільства. Розвиток цих навичок є важливим завданням освітнього процесу.

Значення критичного мислення та аналітичних здібностей

- **Навчання:** Критичне мислення допомагає аналізувати навчальний матеріал, виділяти головне, розуміти логіку і встановлювати зв'язки між різними фактами. Аналітичні здібності сприяють глибшому розумінню предмета і формуванню власної точки зору.
- **Наукова діяльність:** У науці критичне мислення є життєво важливим для формулювання гіпотез, планування досліджень, інтерпретації результатів та формулювання висновків. Аналітичні здібності дозволяють науковцям бачити проблеми під різними кутами зору і знаходити оригінальні рішення.
- **Професійна діяльність:** В будь-якій професії критичне мислення і аналітичні здібності допомагають приймати обґрунтовані рішення,

розв'язувати складні задачі, адаптуватися до змін і ефективно співпрацювати з іншими людьми.

- Особисте життя: Критичне мислення допомагає людям орієнтуватися в інформаційному просторі, розрізняти правду від фейків, приймати зважені рішення і будувати своє життя свідомо.

Шляхи розвитку критичного мислення

- Постановка питань: Вміння ставити правильні питання є основою критичного мислення. Важливо навчитися запитувати "чому?" і "як?", а не просто запам'ятовувати готові відповіді.
- Аналіз інформації: Критичне мислення передбачає вміння аналізувати інформацію, виділяти головне, розрізняти факти від думок, оцінювати достовірність джерел і виявляти логічні помилки.
- Аргументація: Важливо навчитися аргументувати свою точку зору, наводити докази і спростовувати контраргументи.
- Розв'язання проблем: Критичне мислення допомагає ефективно розв'язувати проблеми, знаходити різні варіанти рішення і обирати найкращий.
- Рефлексія: Важливо регулярно рефлексувати над власними думками і діями, оцінювати ефективність свого мислення і вносити корективи.

Шляхи розвитку аналітичних здібностей

- Аналіз текстів: Розбір текстів на складові частини, виділення ключових ідей, встановлення логічних зв'язків між ними.
- Аналіз даних: Робота з числовими даними, статистичними методами, графіками і діаграмами.
- Системний аналіз: Розгляд явищ і процесів як складних систем, виявлення взаємозв'язків між елементами.

- Прогнозування: Вміння прогнозувати розвиток подій на основі аналізу наявної інформації.
- Моделювання: Створення моделей різних ситуацій для їх аналізу і прогнозування наслідків.

Створення умов для розвитку критичного мислення та аналітичних здібностей в освітньому процесі

- Активні методи навчання: Використання інтерактивних методів навчання, таких як дискусії, case studies, проєктна діяльність, що сприяють активному залученню здобувачів до навчального процесу.
- Проблемно-орієнтоване навчання: Постановка перед здобувачами проблемних ситуацій, які потребують критичного осмислення і аналітичного рішення.
- Розвиток дослідницьких навичок: Залучення здобувачів до науково-дослідної діяльності, що сприяє розвитку вміння формулювати гіпотези, планувати дослідження, аналізувати дані і формулювати висновки.
- Створення сприятливого середовища: Створення в навчальному закладі атмосфери, яка б сприяла розвитку критичного мислення і аналітичних здібностей, заохочувала допитливість, творчість та ініціативність.

Розвиток критичного мислення та аналітичних здібностей є важливим завданням освітнього процесу. Ці компетентності є необхідними для успішного навчання, наукової діяльності, професійного зростання і повноцінного життя в сучасному суспільстві.

Рекомендована література

1. Академічна доброчесність: виклики сучасності: Збірник наукових есе учасників наукового стажування. - К.: ТОВ "Видавництво "КОМПРИНТ", 2021. - 168 с.
2. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: Колективна монографія / за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А.Є. Артюхова, І.О. Дегтярьової. - Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. - 169 с.
3. Кириченко, М. В. Академічна доброчесність: словник-довідник. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. - 148 с.
4. Bertram Gallant, T. Academic Integrity in the Twenty-First Century: A Teaching and Learning Imperative. - John Wiley & Sons, 2017. - 240 p.
5. Bretag, T., Harper, R., Burton, M., & Ellis, C. (Eds.). Handbook of Academic Integrity. - Springer, 2019. - 720 p.